EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 13.4.2021.
COM(2021) 183 final

2021/0098 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o stajalištu koje u ime Europske unije treba zauzeti u okviru Vijeća za trgovinske aspekte prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije

OBRAZLOŽENJE

1. PREDMET PRIJEDLOGA

Ovaj se prijedlog odnosi na odluku u kojoj se utvrđuje stajalište koje treba zauzeti u ime Unije u okviru Vijeća za trgovinske aspekte prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije („Vijeće za TRIPS”) u vezi s predviđenim donošenjem odluke o zahtjevu za produljenje prijelaznog razdoblja na temelju članka 66. stavka 1. Sporazumu o TRIPS-u za najmanje razvijene zemlje članice.

2. KONTEKST PRIJEDLOGA

2.1. Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva

Cilj je Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva („Sporazum o TRIPS-u”), među ostalim, odrediti odgovarajuće standarde i načela povezane s dostupnošću, obujmom i upotrebom trgovinskih aspekata prava intelektualnog vlasništva, učinkovite i prikladne mjere za njihovo ostvarivanje te učinkovite i djelotvorne postupke za multilateralno sprečavanje i rješavanje sporova između vlada. Sporazum o TRIPS-u obuhvaća sljedeća prava intelektualnog vlasništva: autorska i srodna prava, žigove, oznake zemljopisnog podrijetla, uključujući oznake izvornosti, industrijska obličja, patente, uključujući zaštitu novih biljnih sorti, dizajn integriranih krugova i neotkrivene informacije. Sporazum o TRIPS-u stupio je na snagu 1. siječnja 1995.

Europska unija stranka je Sporazuma o TRIPS-u[1].

2.2. Vijeće za TRIPS

Vijeće za TRIPS nadgleda funkcioniranje Sporazuma o TRIPS-u. Vijeće za TRIPS na svojim redovitim sjednicama služi kao forum za raspravu o trgovinskim aspektima zaštite i ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva obuhvaćenih Sporazumom o TRIPS-u. Vijeće za TRIPS djeluje pod općim vodstvom Glavnog vijeća WTO-a. Otvoreno je za sve članice WTO-a i za promatrače koje su odobrile članice. Vijeće za TRIPS odluke donosi konsenzusom. U skladu s pravilom 33. poslovnika Vijeća za TRIPS[2], ako se odluka ne može donijeti konsenzusom u Vijeću za TRIPS, predmetno pitanje upućuje se Glavnom vijeću na odlučivanje. U skladu s člankom IX. Sporazuma iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije („Sporazum iz Marakeša”), kad Europska unija koristi svoje pravo glasanja, njezin će broj glasova odgovarati broju njezinih država članica koje su članice WTO-a.

2.3. Predviđeni akt Vijeća za TRIPS

Vijeće za TRIPS treba na svojoj službenoj sjednici 8. i 9. lipnja 2021. donijeti odluku u pogledu zahtjeva za produljenje prijelaznog razdoblja u skladu s člankom 66. stavkom 1. TRIPS-a za najmanje razvijene zemlje članice do 1. srpnja 2021. („predviđeni akt”).

Od stupanja na snagu Sporazuma iz Marakeša 1. siječnja 1995. najmanje razvijene zemlje članice izuzete su od obveza iz TRIPS-a, osim članaka 3., 4. i 5., na razdoblje od deset godina u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u. Tim se člankom predviđa i mogućnost dodatnih produljenja tog razdoblja na temelju uredno obrazloženog zahtjeva najmanje razvijene zemlje članice. Nakon posebnih zahtjeva najmanje razvijenih zemalja članica to je izuzeće 2005. i 2013. već dva puta produljeno, drugi put do 1. srpnja 2021.

---

[1] Odluka Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986.–1994.) (SL L 336, 23.12.1994., str. 1.).

[2] Poslovnik za sastanke Vijeća za TRIPS (28. rujna 1995.) – IP/C/1.

Čad je 1. listopada 2020. u ime skupine najmanje razvijenih zemalja podnio zahtjev[3] za produljenje prijelaznog razdoblja. Skupina najmanje razvijenih zemalja zatražila je produljenje prijelaznog razdoblja „sve dok članica ostane u kategoriji najmanje razvijenih zemalja i na razdoblje od 12 godina od datuma stupanja na snagu odluke Opće skupštine UN-a o isključenju članice iz kategorije najmanje razvijenih zemalja”.

Predviđeni akt postat će obvezujući za stranke u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u, u kojem je navedeno: „S obzirom na posebne potrebe i zahtjeve najmanje razvijenih zemalja članica, njihovih gospodarskih, financijskih i upravnih ograničenja i njihove potrebe za fleksibilnosti radi stvaranja održive tehnološke osnove, od takvih se članica ne zahtijeva da primjenjuju odredbe ovog Sporazuma, osim članaka 3., 4. i 5., u razdoblju od deset godina od datuma primjene određenog u članku 65. stavku 1. Vijeće za TRIPS na temelju propisno obrazloženog zahtjeva najmanje razvijene zemlje članice odobrava produljenje tog razdoblja.”

3. STAJALIŠTE KOJE TREBA ZAUZETI U IME UNIJE

Kao odgovor na zahtjev najmanje razvijenih zemalja članica Komisija preporučuje Vijeću Europske unije da utvrdi sljedeće stajalište Unije: najmanje razvijene zemlje članice ne bi trebale biti dužne primjenjivati odredbe Sporazuma o TRIPS-u, osim članaka 3., 4. i 5., u ograničenom vremenskom razdoblju koje nije dulje od deset godina ili do datuma na koji prestanu biti najmanje razvijene zemlje, ovisno o tome koji datum nastupi ranije.

Međutim, produljenje prijelaznog razdoblja bez vremenskog ograničenja, kako su predložile najmanje razvijene zemlje, ne bi bilo u skladu s ciljem postupne integracije najmanje razvijenih zemalja članica, kao članica multilateralnog trgovinskog sustava, u međunarodni sustav intelektualnog vlasništva na temelju minimalnih zahtjeva predviđenih u Sporazumu o TRIPS-u.

Ako članice WTO-a podrže produljenje prijelaznog razdoblja u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u bez vremenskog ograničenja, Unija ne bi smjela stati na put postizanju konsenzusa.

Određena razina zaštite i ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva potrebna je i u najmanje razvijenim zemljama članicama jer su prava intelektualnog vlasništva pokretač inovacija i važan alat za održivi razvoj. Zaštita i ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva poticaj su i za vlasnike tehnologija da promiču širenje znanja i privlače unutarnja ulaganja u najmanje razvijene zemlje članice. Određena razina zaštite i ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva u najmanje razvijenim zemljama članicama služi i kao poticaj društvima iz EU-a da svoje nove tehnologije dovedu u najmanje razvijene zemlje članice bez straha od krađe intelektualnog vlasništva ili drugih zlouporaba. Produljenje prijelaznog razdoblja bez vremenskog ograničenja ne bi dovoljno potaknulo najmanje razvijene zemlje članice da ulože napore u tom području i moglo bi biti kontraproduktivno za njihovu konkurentnost u svjetskom trgovinskom sustavu. Međutim, opravdano je još jedno produljenje prijelaznog razdoblja za provedbu Sporazuma o TRIPS-u, osim članaka 3., 4. i 5. Najmanje razvijene zemlje članice najosjetljiviji su segment međunarodne trgovinske zajednice, a karakteriziraju ih ograničenja poput niskog dohotka po stanovniku, niske razine ljudskog razvoja te ekonomskih i strukturnih ograničenja za rast. Pandemija bolesti COVID-19 dodatno je povećala izazove s kojima se suočavaju. Stoga najmanje razvijene zemlje članice trebaju imati prostora za stvaranje politike i fleksibilnost za rješavanje razvojnih problema te za stvaranje održive tehnološke baze.

[3] Dokument WTO-a IP/C/W/668.

Važno je i nastojati osigurati da sve promjene zakona, propisa i prakse najmanje razvijenih zemalja članica izvršene tijekom dodatnog prijelaznog razdoblja ne rezultiraju manjim stupnjem usklađenosti s odredbama Sporazuma o TRIPS-u. Taj bi zahtjev potaknuo najmanje razvijene zemlje članice da postupno provedu određene odredbe Sporazuma o TRIPS-u i spriječe snižavanje razine zaštite i ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva. Nastojanja najmanje razvijenih zemalja članica da provedu određene odredbe Sporazuma o TRIPS-u uzela bi se u obzir pri odlučivanju o korisnicima tehničke i financijske suradnje predviđene člankom 67. Sporazuma o TRIPS-u kako bi se olakšala provedba Sporazuma o TRIPS-u uz usredotočenost na ona područja koja su od neposredne koristi.

Čini se da drugi dio zahtjeva najmanje razvijenih zemalja članica, tj. zahtjev za dodatno razdoblje od 12 godina izuzeća od datuma na koji najmanje razvijena zemlja članica prijeđe iz kategorije najmanje razvijenih zemalja, nadilazi područje primjene članka 66. stavka 1. Sporazuma o TRIPS-u jer se taj članak odnosi samo na produljenje prijelaznog razdoblja za provedbu određenih odredbi Sporazuma o TRIPS-u u najmanje razvijenim zemljama članicama. Čini se da zahtjev podrazumijeva izuzeće od relevantnih odredbi Sporazuma o TRIPS-u, o čemu ne može odlučivati Vijeće za TRIPS. Stoga se zahtjev za odobrenje izuzeća za zemlje koje nisu najmanje razvijene kao dio odluke Vijeća za TRIPS u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u ne može podržati.

Treba napomenuti i da je zahtjev za dodatno razdoblje od 12 godina izuzeća od datuma na koji najmanje razvijena zemlja članica prijeđe iz kategorije najmanje razvijenih zemalja uključen u komunikaciju[4] o nesmetanom prijelazu u korist zemalja koje prelaze iz kategorije najmanje razvijenih zemalja, koji je misija Čada 17. studenoga 2020. podnijela u ime skupine najmanje razvijenih zemalja Glavnom vijeću i o njemu se raspravlja u Glavnom vijeću.

Inicijativa je u potpunosti u skladu s politikama EU-a. Prethodno su donesene slične odluke. Europska unija podržala je produljenje prijelaznog razdoblja, o kojem su se članice WTO-a usuglasile 11. lipnja 2013., u kojem najmanje razvijene zemlje članice trebaju primjenjivati Sporazum o TRIPS-u, osim članaka 3., 4. i 5., do 1. srpnja 2021[5].

Najmanje razvijenim zemljama članicama odobreno je posebno izuzeće u pogledu provedbe odredbi o farmaceutskim proizvodima iz Sporazuma o TRIPS-u. To je izuzeće prvotno trebalo isteći 1. siječnja 2016. na temelju Deklaracije iz Dohe o Sporazumu o TRIPS-u i javnom zdravlju, donesene 14. studenoga 2001. Bangladeš je 2015. u ime skupine najmanje razvijenih zemalja zatražio izuzeće od obveza iz Sporazuma o TRIPS-u u odnosu na farmaceutske proizvode za najmanje razvijene zemlje članice sve dok budu najmanje razvijene zemlje. EU je podržao taj zahtjev skupine najmanje razvijenih zemalja s obzirom na Deklaraciju iz Dohe o Sporazumu o TRIPS-u i javnom zdravlju i odluku Glavnog vijeća WTO-a od 30. kolovoza 2003. o provedbi stavka 6. Deklaracije iz Dohe. Naposljetku je izuzeće produljeno do 1. siječnja 2033. ili do onog datuma kad najmanje razvijena zemlja članica prestane biti najmanje razvijena zemlja, ovisno o tome koji datum nastupi ranije.

Stajalište EU-a o predviđenom aktu u potpunosti je u skladu sa stajalištem EU-a u pogledu provedbe odredbi o farmaceutskim proizvodima iz Sporazuma o TRIPS-u.

4. POSTUPOVNA PRAVNA OSNOVA

4.1. Načela

Člankom 218. stavkom 9. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) predviđeno je donošenje odluka kojima se utvrđuju „stajališta koja u ime Unije treba donijeti tijelo

[4] WT/GC/W/807.

[5] Dokument WTO-a IP/C/64.

osnovano na temelju sporazuma kada je to tijelo pozvano donositi akte koji proizvode pravne učinke, uz iznimku akata kojima se dopunjuje ili mijenja institucionalni okvir sporazuma”.

Pojam „akti koji proizvode pravne učinke” obuhvaća akte koji proizvode pravne učinke na temelju pravila međunarodnog prava kojima se uređuje predmetno tijelo. Obuhvaća i instrumente koji nemaju obvezujući učinak na temelju međunarodnog prava, ali postoji mogućnost da „presudno utječu na sadržaj propisa koje donese zakonodavac Unije”[6].

4.2. Primjena na ovaj predmet

Vijeće za TRIPS tijelo je koje je osnovano Sporazumom iz Marakeša i njegovim Prilogom 1.C o Sporazumu o TRIPS-u.

Akt koji treba donijeti Vijeće za TRIPS akt je koji proizvodi pravne učinke. Prema međunarodnom pravu predviđeni akt bit će obvezujući u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u.

Predviđenim aktom ne dopunjuje se i ne mijenja institucionalni okvir sporazuma.

Stoga je postupovna pravna osnova za predloženu odluku članak 218. stavak 9. UFEU-a.

4.3. Materijalna pravna osnova

4.3.1. Načela

Materijalna pravna osnova za odluku na temelju članka 218. stavka 9. UFEU-a prije svega ovisi o cilju i sadržaju predviđenog akta o kojem se zauzima stajalište u ime Unije. Ako predviđeni akt ima dva cilja ili elementa te ako se može utvrditi da je jedan od tih dvaju ciljeva ili elemenata glavni, a drugi samo sporedan, odluka na temelju članka 218. stavka 9. UFEU-a mora se temeljiti samo na jednoj materijalnoj pravnoj osnovi, naime onoj koju zahtijeva glavni ili prevladavajući cilj ili element.

4.3.2. Primjena na ovaj predmet

Glavni cilj i sadržaj predviđenog akta odnose se na zajedničku trgovinsku politiku. Stoga je materijalna pravna osnova predložene odluke članak 207. stavak 4. UFEU-a.

4.4. Zaključak

Pravna osnova predložene odluke trebao bi biti članak 207. stavak 4. prvi podstavak UFEU-a u vezi s člankom 218. stavkom 9. UFEU-a.

[6] Presuda Suda od 7. listopada 2014., Njemačka protiv Vijeća, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, točke 61.–64.

2021/0098 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o stajalištu koje u ime Europske unije treba zauzeti u okviru Vijeća za trgovinske aspekte prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 207. stavak 4. prvi podstavak u vezi s člankom 218. stavkom 9.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Sporazum o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, kao i sporazume u prilozima 1., 2. i 3. tom sporazumu („Sporazum iz Marakeša”) sklopila je Unija Odlukom Vijeća 94/800/EZ[1], a stupio je na snagu 1. siječnja 1995.

(2) U skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva („Sporazum o TRIPS-u”), uključenom u Prilog 1.C Sporazumu iz Marakeša, Vijeće za trgovinske aspekte prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije („Vijeće za TRIPS”) treba, na temelju propisno obrazloženog zahtjeva najmanje razvijene zemlje članice, odobriti produljenje prijelaznog razdoblja tijekom kojeg najmanje razvijene zemlje članice ne trebaju primjenjivati odredbe Sporazuma o TRIPS-u, osim članaka 3., 4. i 5.

(3) Postojeće prijelazno razdoblje, kako je dogovoreno u Odluci Vijeća za TRIPS od 11. lipnja 2013.[2], prestaje važiti 1. srpnja 2021.

(4) Čad je 1. listopada 2020. u ime skupine najmanje razvijenih zemalja podnio zahtjev za produljenje prijelaznog razdoblja[3].

(5) Vijeće za TRIPS na službenoj sjednici 8. i 9. lipnja 2021. treba donijeti odluku u pogledu zahtjeva za produljenje prijelaznog razdoblja u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u za najmanje razvijene zemlje članice („Odluka Vijeća za TRIPS”).

(6) Primjereno je utvrditi stajalište koje treba zauzeti u ime Unije u okviru Vijeća za TRIPS jer će odluka Vijeća za TRIPS biti obvezujuća za Uniju.

(7) Najmanje razvijene zemlje članice najosjetljiviji su segment međunarodne trgovinske zajednice, suočene s ekonomskim, financijskim i administrativnim ograničenjima. Najmanje razvijene zemlje članice trebaju imati prostora za stvaranje politika i fleksibilnost u rješavanju svojih razvojnih izazova te dodatno vrijeme za provedbu Sporazuma o TRIPS-u.

---

1 Odluka Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986.–1994.) (SL L 336, 23.12.1994., str. 1.).

2 IP/C/64.

3 Dokument WTO-a IP/C/W/668.

(8) Određena razina zaštite i ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva korisna je najmanje razvijenim zemljama članicama jer su prava intelektualnog vlasništva pokretač inovacija i važan alat za održivi razvoj. Neke najmanje razvijene zemlje članice već su poduzele korake u smjeru provedbe Sporazuma o TRIPS-u i treba ih poticati da ne smanjuju postojeću razinu zaštite i ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva.

(9) Produljenje prijelaznog razdoblja bez vremenskog ograničenja, kako je predložila skupina najmanje razvijenih zemalja, usporilo bi proces postupne integracije najmanje razvijenih zemalja članica, kao članica multilateralnog trgovinskog sustava, u međunarodni sustav intelektualnog vlasništva na temelju minimalnih zahtjeva predviđenih u Sporazumu o TRIPS-u.

(10) Prema tome, primjereno je produljiti prijelazno razdoblje za provedbu Sporazuma o TRIPS-u, osim članaka 3., 4. i 5., za najmanje razvijene zemlje članice na ograničeno razdoblje koje nije dulje od deset godina.

(11) Ako članice Svjetske trgovinske organizacije podrže produljenje prijelaznog razdoblja u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u bez vremenskog ograničenja, Unija ne bi smjela stati na put postizanju konsenzusa.

(12) Čini se da zahtjev najmanje razvijenih zemalja za dodatnim razdobljem od 12 godina izuzeća koje se računa od datuma na koji je najmanje razvijena zemlja članica prešla iz kategorije najmanje razvijenih zemalja nadilazi područje primjene članka 66. stavka 1. Sporazuma o TRIPS-u jer se taj članak odnosi samo na produljenje prijelaznog razdoblja za provedbu određenih odredbi Sporazuma o TRIPS-u od strane najmanje razvijenih zemalja članica. Stoga zahtjev za odobrenje izuzeća za zemlje članice koje nisu najmanje razvijene kao dio Odluke Vijeća za TRIPS u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u ne bi trebalo podržati,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Stajalište koje treba zauzeti u ime Unije u okviru Vijeća za trgovinske aspekte prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije („Vijeće za TRIPS”) na njegovoj službenoj sjednici 8. i 9. lipnja 2021. sljedeće je:

(a) najmanje razvijene zemlje članice ne bi trebale biti dužne primjenjivati odredbe Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva („Sporazum o TRIPS-u”), osim članaka 3., 4. i 5., u ograničenom vremenskom razdoblju koje nije dulje od deset godina ili do datuma na koji prestanu biti najmanje razvijene zemlje članice, ovisno o tome koji datum nastupi ranije;

(b) ako članice Svjetske trgovinske organizacije podrže produljenje prijelaznog razdoblja u skladu s člankom 66. stavkom 1. Sporazuma o TRIPS-u bez vremenskog ograničenja, Unija ne bi smjela stati na put postizanju konsenzusa;

(c) najmanje razvijene zemlje članice trebale bi osigurati da sve promjene njihovih zakona, propisa i prakse uvedene tijekom dodatnog prijelaznog razdoblja ne rezultiraju manjim stupnjem usklađenosti s odredbama Sporazuma o TRIPS-u. Međutim, ako članice Svjetske trgovinske organizacije ne podrže takvu obvezu za najmanje razvijene zemlje članice, Unija ne bi smjela stati na put postizanju konsenzusa.

(d) Zahtjev najmanje razvijenih zemalja članica za dodatno razdoblje od 12 godina izuzeća koje se računa od datuma na koji je najmanje razvijena zemlja članica prešla iz kategorije najmanje razvijenih zemalja ne bi trebalo podržati jer nadilazi područje primjene članka 66. stavka 1. Sporazuma o TRIPS-u.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Komisiji.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Vijeće
Predsjednik